

Täysistunto

Torstai 15.10.2020 klo 16.00—19.43

2.2. Suullinen kysymys koronarajoituksia koskevasta päätöksentekoprosessista (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 131/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Tästä samasta aihepiiristä on useampia kysymyksiä eri ryhmillä, joten annan tähän muitakin puheenvuoroja. — Edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.05 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies! Nyt on todettu, niin kuin viime päivinä on nähty, että tämä maskisotku on ollut erittäin haastava. Kun myös ravintolatoiminnasta perustuslakivaliokunta on antanut moitteita ja tässä ei oikein kukaan tiedä, mitä tapahtuu, niin kysyn teiltä, ministeri Henriksson: miten meinaatte pitää huolen siitä, että poliittisesti ei virkamiehiä tulla johtamaan tulevaisuudessa? Tämä päätöksentekoprosessi on tällä hetkellä sekava. Kysyn tämän nyt suullisesti, en kirjallisesti.

16.06 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa meillä on ylimmät valvojat, jotka valvovat sitä, että ministeriöt ja muut viranomaiset toimivat lainsäädännön mukaisesti: ne ovat oikeuskansleri ja oikeusasiamies. Oikeusministerillä ei ole sellaisia valtuuksia, vaan oikeusministeri vastaa, niin kuin jokainen ministeri, oman hallinnonalansa valmistelusta, ja luotan siihen, että meillä ylimmät oikeusvalvojat kyllä hoitavat oman tehtävänsä. Tässä on varmasti syytä pitää puurot ja vellit nyt erillään.

Sitten itse tästä maskiasiaasta: siitä vastaavat siitä vastuussa olevat ministerit.

16.07 **Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä todeta tähän, että tietysti kysymys on varmasti aina oikeutettu juuri siten, kuten oppositio katsoo, mutta toivon, että voisimme yhdessä pitää kiinni siitä, että kansalaisille välittyisi Suomesta ja suomalaisesta päätöksenteosta siltä osin oikea kuva. En ainakaan itse halua kyseenalaistaa kenenkään päättäjän ymmärrystä siitä, että jokainen tuntee paikkansa tässä järjestelmässä: poliittinen päättäjä, tämä sali, joka viime kädessä vastaa Suomen lainsäädännöstä ja yhteisten varojen käytöstä, tuomiolaitos, eli se, joka tekee päätökset lainsäädäntömme pohjalta, mutta myös asiantuntija ja asiantuntijalaitos, joka on riippumaton. En ole havainnut esimerkiksi tähän mainittuun maskikysymykseen liittyen puheenvuoroja, joissa olisi syytetty esimerkiksi poliittisesta painostuksesta. Siksi toivon, että tältä osin voimme pidättäytyä tämän vakavan aiheen äärellä sellaisissa argumenteissa, joissa tiedämme olevan toden perää. Tämä myös siksi, että kriisin ollessa vielä kesken kan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

nan itse syvää huolta siitä, että kansalaisten silmissä, [Puhemies koputtaa] suomalaisten silmissä, säilyttäisimme tärkeimmän riippumattoman terveysviranomaisemme [Puhemies koputtaa] THL:n luottamuksen ja maineen.

16.08 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koronarajoitusten taustalla pitäisi olla jo viimekeväisen perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti välttämättömyys, oikeasuhtaisuus ja vaikuttavuus. Kun olemme kysyneet tietoja tartuntamääristä ja altistumisista eri ravintolatyypeissä päätöksenteon pohjaksi, on kuitenkin käynyt ilmi, ettei tätä tietoa ole olemassa.

Arvoisa hallitus, haluatteko te edes säätää tehokkaita rajoituksia ja minimoida rajoituksista yrityksille, niiden työntekijöille ja asiakkaille aiheutuvan haitan? Otatteko te perustuslakivaliokunnan lausunnon huomioon ja ryhdytte säätämään tehokkaita täsmätoimia, joista on laadittu vaikutusarvioinnit niin tartuntojen kuin työllisyysvaikutustenkin suhteen?

16.09 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otamme varmasti perustuslakivaliokunnan kannan huomioon. [Eduskunnasta: Milloin?]

Tämä käsittely, joka liittyy nyt ravintolarajoituksiin, on eduskunnan käsissä, ja asialla on tietenkin kiire siltä osin, että tämä määräaikainen lainsäädäntö tässä pohjalla on päätymässä ja tästä talosta tarvitaan uusi poliittinen näkemys siitä, miten ravintoloihin kohdistuvia rajoituksia halutaan jatkaa. Lupaani hallituksen puolesta, että sosiaali- ja terveysvaliokunta, jolle tämä tehtävä seuraavaksi siirtyy, saa kaiken tarvitsemansa tuen siihen ripeään ja oikeasuhtaiseen ja oikea-aikaiseen päätöksentekoon, joka liittyy ravintolatoimintaan. Korostan: Näiden rajoitustoimenpiteiden osalta yritetään aina olla muutama askel edellä tätä viheliäistä tautia. Näiden kaikkien keskusteleminen on myöhäistä ja turhaa siinä kohti, jos koko Suomi on taudin osalta leviämisvaiheessa.

Mutta kyllä, edustaja, jaan näkemyksenne siitä, että päätösten on oltava oikeasuhtaisia ja kohtuullisia, ja myös on hyvä, jos eduskunta keskustelee valiokunnissaan siitä, voitaisiinko myöskin kohdella ravintoloita [Puhemies koputtaa] eri tavoin, koska tunnistamme riskejä erilaisesti erityyppisissä ravintoloissa. [Ben Zyskowitz: Mikseivät hallituskeskustelut riitä? — Jukka Gustafsson: Luuletteko, etteivät ole keskustelleet!]

16.10 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Salissa on peräänkuulutettu viimeiset puoli vuotta sitä, että terveys ja talous pitää pyrkiä yhteensovittamaan virusta torjuen ja niin, että minimoidaan vahingot yritystoimintaan ja työllisyyteen. No, tänään perustuslakivaliokunta on todennut, että tässä maassa on ollut osittain voimassa ja nyt uudestaan esitettyinä lakiesitys, joka ei läpäise perustuslakia siltä osin, että alueellista välttämättömyysarviointia ei ole tehty. Nyt lakiesityksessä oli ongelma. Aluekohtaista välttämättömyysarviointia pitää tehdä jatkossa ja samoin ravintolatyypeittäin, eli huoltoasema erotetaan yökerhosta. [Ben Zyskowitz: Juuri näin!] Miten nyt hallitus aikoo tämän asian hoitaa? Aikataulu on tiukka, ja tähän tarvitaan nopeita ratkaisuja.

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella olemme tänään saaneet perustuslakivaliokunnan lausunnon, ja olen it-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

sekin saanut sen käyttöön, ja myös tällä hetkellä voimassa oleva ravintolasääntely on aikoinaan perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädetty.

Nyt on kysymys ravintolatoiminnan syksyn, myöhäissyksyn, mahdollisista rajoitustoimista, millä tavalla rajoitetaan sen jälkeen, kun uusi lainsäädäntö astuu voimaan, ja tältä osin sääntely on ollut täällä eduskunnassa arvioitavana, ja normaaliin tapaan perustuslakivaliokunta jälleen arvioi uutta, tulevaa ravintoloiden sääntelyä, miltä pohjalta se tehdään. Näin tehtiin myös aikaisemmin, minkä johdosta hallitus myös korjasi niitä asioita, joihin perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota. Tulemme siis tutustumaan perustuslakivaliokunnan huomioihin erittäin kiireellä. Korjaamme nämä puutteet, jotka perustuslakivaliokunnan lausunnossa on osoitettu, ja tämä työ tehdään valiokunnan johdolla täältä eduskunnasta käsin niin, että ministeriö kaikin tavoin auttaa valiokuntaa niissä asioissa, joita valiokunnassa halutaan sitten tehdä. On selvää, [Puhemies koputtaa] että rajoitustoimien pitää olla välttämättömiä ja oikeasuhtaisia yleisvaarallisen taudin leviämisen estämiseksi.

16.13 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tauti on vakava, mutta talouslama tulee olemaan tosi katala. Ravintoloita on Suomessa suunnilleen 10 000 ja ravintolatyöntekijöitä 140 000, ja tulee varmasti konkurseja, talouslama tulee näkymään.

Tämä alueellistaminen on hyvin tärkeä asia, mutta kuinka te oikeasti aiotte tämän tiedottaa? On tärkeää ottaa huomioon se alueellistaminen, mutta kuinka se tiedotetaan selkeästi, niin että se on alueilla selkeää, ihmiset tietävät, mitenkä menetellään?

16.14 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on erittäin tärkeä juuri siitä syystä, että hallitus on valinnut sen linjan, että koko Suomea ei laiteta säppiin, vaikka tautitilanne on pahenemaan päin ja toinen aalto on käsillä. On valittu se tie, nyt kun tiedämme koronasta enemmän ja tiedämme sen vaikutuksista, että sitä torjutaan alueellisesti. Ja kyllä, silloin se viestinnällinen haaste on huomattavasti suurempi kuin viime keväänä. On alueita nytkin, joissa tauti on vielä suvantovaiheessa — täytyy noudattaa hyvää hygieniää ja turvavälejä, mutta vielä ei ole suuri huoli. Ja sitten on alueita, joilla ollaan käytännössä jo koronan leviämispisteessä. Näihin kohdistuu nyt erilaisia rajoituksia, ja lupaan edustajan hyvään kysymykseen viitaten viedä hallituksen sisällä koko tälle joukolle viestiä viestinnän parantamisesta. Pohdiskelin tässä juuri sitä samaa, [Mika Niikko: Kuka johtaa?] voisivatko esimerkiksi Kuntaliitto ja THL yhteistyössä miettiä, miten kuntatasoista viestintää voisi koota vaikkapa internetin yhdelle sivustolle, jota ajantasaisesti päivitetäisiin, [Puhemies koputtaa] koska myönnän, että tällä hetkellä tietoa ei ole alueviranomaisilta [Puhemies koputtaa] helppo löytää.

16.15 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Regeringen har i dag gett rekommendationer för att begränsa spridningen av coronaviruset. Vi har under de senaste veckorna sett exempel på regionala åtgärder på flera håll i Finland. De har varit nödvändiga och bra. Det som nu är viktigt är att alla regioner tar ansvar för åtgärderna och kommunikationen utåt.

Hallitus julkaisi tänään suosituksia toimenpiteiksi, joilla koronaviruksen leviämistä voidaan hillitä. Kaupungeilla, kunnilla ja alueilla on mahdollisuus ja vastuu tarttua toimiin koronan hillitsemiseksi. Nyt on tärkeää keskittyä siihen, että kansalaisilla on selkeää tietoa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

siitä, mitkä ohjeet ja rajoitukset pätevät omalla alueella, ja että alueet ovat tietoisia vastuustaan.

Tässä jo edellisessä kysymyksessä kysyttiin siitä, miten voidaan varmistaa, että paikallistasot ovat tietoisia näistä koronatoimista ja rajoituksista ja miten tämä viestitään kansalaisille. Voisin vielä lisätä: mikä vastuu kansalaisilla on tästä?

16.16 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyisen tartuntatautilain mukaan vastuutoimijat tietenkin löytyvät tässä normaalitilanteessa kentältä. Tältä osin tilanne on erilainen kuin keväällä, jolloin valtioneuvosto johti näitä koronatoimia eduskunnan säätämän valmiuslakikokonaisuuden pohjalta. Tältä osin tämä aiheuttaa sen, että myöskin viestintä on varsin moniäänistä, koska alueet elävät erilaista epidemiavaihetta: osa on perustasolla — eli käytännössä vielä on aika vähän tapauksia — osa on kiihtymisvaiheessa, ja onpa meillä jo tuo Vaasan sairaanhoitopiirin alue leviämisvaiheessakin. Tämän takia myös alueellisten viranomaisten tiedotus on erilaista eri alueilla. Me olemme kiinnittäneet tähän pitkällä juoksulla jo huomiota, ja THL:ssä, joka tässä toimii alueellisena koordinaattorina ja kentän tukena, on kiinnitetty huomiota siihen, että tätä viestinnän tehokkuutta [Puhemies koputtaa] pitää parantaa entisestään ja koota tätä [Puhemies koputtaa] kaikkien kansalaisten nähtäväksi helposta paikasta.

16.17 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu herättää minun mielessäni myös kysymyksen siitä, mitkä ovat hallituksen motiivit, kun täällä nyt perustuslakivaliokunta tuo tämän viestin, että on erotettava alueellisesti rajoitustoimet ja myös ravintolatyypit. No nyt se otetaan vakavasti, mutta tätä samaa viestiä hän on tuotu jo kauan, ja aivan varmasti teidän valmistelussanne PAM-ammattiliitto ja MaRa-ravintolat ovat tuoneet sitä viestiä, ja talousvaliokuntakin sen toi — oma puolueeni nosti sen jopa pöntein, jotta se otettaisiin vakavasti. Siksi on niin kummallista, että nyt hallitukseen tulee vipinää ja hallitusrintaman edustajiin tulee vipinää vasta, kun se tulee perustuslaissa. Sieltäkö haetaan se [Perussuomalaisten ryhmästä: Niin!] viimeinen benchmark sille? Onko todella tarkoitus lamauttaa taloutta aina niin paljon kuin perustuslaki sallii? Eihän se ole järkevää, arvoisa hallitus.

16.19 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vartiainen, politiikassa voidaan vääntää tiukastikin asioista, mutta itse vierastan aina motiivien kyseenalaistamista. Kyllä tämä hallituksen motiivi on suojella suomalaisten terveyttä ja elämää — ja kyllä, tämän hallituksen suuri motiivi on pitää myös Suomen taloudesta, työpaikoista ja yrityksistä huolta. En minäkään ole kysellyt niiden motiivien perään, miksi oppositiosta on kuultu esityksiä, että baarien pitäisi olla auki läpi yön — että ei se ravintolalinjaus nyt ihan kaikilta osin oppositiollakaan ole ollut yhtenäinen ja selkeä. [Jukka Gustafsson: Ei todellakaan!]

Mutta ei välitetä siitä, keskitytään siihen, mitä on edessä, ja siinä yhteydessä lupaan: tämän esityksen laatiminen ei ole ollut helppoa, ja kyllä, hallituksen sisälläkin siinä on ollut ristiriitoja, ei se ole mikään salaisuus, mutta lähtökohta on nyt se, että esitys on eduskunnan käsissä, perustuslakivaliokunta on näkemyksensä antanut, esityksellä on kiire, sen viimeistelee sosiaali- ja terveysvaliokunta oikeasuhtaiseksi, toimii oikea-aikaisesti ja hallitus tukee valiokuntaa kaikilla sen tarvitsemilla tavoilla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

16.20 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keväällä, kun näitä koronarajoituksia asetettiin ravintoloille, tuli ravintolayrittäjiltä palautetta, että ne rajoitukset eivät olleet tasapainossa. Samaan aikaan, kun ravintolasta pystyi hakemaan korkeintaan noutoruokaa, kadun toisella puolella olevassa kaupassa oli jonossa ihmisiä sadoittain ilman mitään suojamaskeja, joita silloin hallituksen ja näiden niin sanottujen riippumattomien asiantuntijoiden mielestä ei vielä tarvittu — toisin kuin nykyään tarvitaan. Nyt näitä samoja virheitä ollaan ilmeisesti toistamassa uudestaan.

Arvoisa puhemies! Hallitukselta kysyttiin äsken faktoja, tosiasioita, yksityiskohtia. Saimme yleistä puhetta, joka ei millään tavalla vastannut näihin kysymyksiin. Kysynkin hallitukselta uudelleen: Mitkä tosiasiat ovat takana näissä ravintolarajoituksissa, yleisissä ravintolarajoituksissa? Montako tartuntaa, montako kuolemaa olette laskeneet näillä rajoituksilla säästyvän?

16.21 **Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on ihan oikein, ja itse asiassa teidän tehtävääne kuuluukin, kysyä hallituksen päätöksen asiaperusteiden taustoja, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja niitä sopii myös kritisoida tällä parlamentin tärkeimmällä areenalla.

Vastaan kysymykseenne: [Hälinää — Puhemies: Ministerillä puheenvuoro!] Mikä on taustalla? Se kaikki tieteellinen, tutkittu tieto siitä, miten koronavirus leviää, minkälaisissa tilanteissa, minkälaisilla etäisyyksillä, ja me tunnistamme, että ravintolan tilanteessa esimerkiksi maskinkäyttö ei tietenkään sattuneesta syystä ole erityisen helppoa. Me tiedämme myös, että ihmisten käyttäytymistavat, yhdessä olominen vaikkapa baarissa, johtaa siihen, että olemme niin lähekkäin, että tauti voi helpommin tarttua. Ja kyllä — meillä on osoitettua faktaa siitä, että huomattava osa tartunnoista Suomessa on lähtenyt liikkeelle nimenomaan ravintolatilastoista. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Siksi tätä päätöstä, joka keväällä tehtiin ravintoloiden rajoittamisesta, halutaan nyt jatkaa, mutta tärkeää on tunnistaa, että se on erilainen. Se lähtee alueellisesta tilanearviosta, ja se ei myöskään laita kokonaista suomalaista ravintolakenttää kiinni, vaan sen ydin on rajata [Puhemies koputtaa] aukioloaikoja. [Jukka Gustafsson: Oppositio ei luota tutkimuksiin! — Perussuomalaisten ryhmästä: Mihin tutkimuksiin?]

16.22 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies ja hyvä hallitus! Ehkä ongelma tässä on se, että tiedotuslinja ja tieto siitä, millainen tämä koronavirus sairautena itse asiassa on, ovat ristiriitaisia. On hyvin vaikea kertoa kansalle, että olkaa varovaisia ja varokaa tätä virusta ja se on vaarallinen, jos samaan aikaan esimerkiksi THL tiedottaa syyskuussa, että tämä virus ei ole niin vaarallinen kuin on arvioitu. Se on vähän sama asia kuin se, että henkilölle sanotaan, että tupakka ei ole niin vaarallista kuin on arvioitu mutta on hyvä lopettaa tupakanpolto. Eli hyvin ristiriitaista tietoa.

Ja onhan hyvä asia, että käydään keskustelua siitä ja myös tiedetään, millainen riski ravintolassa on saada mahdollinen tartunta. Loppujen lopuksi sehän on meidän kaikkien käsissämme, niin siellä ravintolassa vierailevien kuin myös työntekijöiden, että tartunnat eivät lisäänty.

Tästä varmasti on kysymys myös huoltoasemien kohdalla. Perussuomalaisten mielestä huoltoasemien tulisi olla auki, ei tulisi sitä rajoittaa, sillä siellä on paljon työmaaliikennettä yöaikaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

16.23 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä toivon, että suomalaiset rohkaistuvat käymään ravintolassa ruokailemas-
sa ja viettämässä aikaa, kun tekevät sen säännöksiä noudattaen terveysturvallisella tavalla, ja luotan suomalaisiin ja vielä enemmän luotan ihan ravintolayrittäjiin, jotka hoitavat tämän tilanteen vastuullisesti.

Mitä tulee tähän mainitsemaanne koronaviruksen luonteeseen: Voi, kun tietäisimmekin sen. Tämä kaikki olisi paljon, paljon helpompaa, jos joku meistä osaisi sanoa ihan varmat faktat, minkälaisesta taudista on kysymys.

Vastaan tähän kysymykseen nyt tiedeministerinä. Tieteen perusolemuksen kuuluu se, että sen luonne muuttuu, saamme koko ajan uutta tietoa, vanha käsitys kumoutuu. Mitä tulee vaikka tähän syksyyn ja siihen, että meillä on kohtuullisen paljon nyt tautitapauksia — niitä ei ole vain pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla kuten keväällä vaan kaikkialla Suomessa — eivätkä silti tehohoitoaikat, onneksi, vielä ole täyttyneet, niin sen ydin on siinä, että toistaiseksi tartunnat ovat rajautuneet paljolti nuoriin ja nuoriin aikuisiin. Tartunnan saaneista puolet on nuoria aikuisia, [Puhemies koputtaa] ja tämä, että tauti ei vaikuta onneksi nuoriin niin paljon, on se syy, miksi, tehohoitoaikat eivät ole täyttyneet, [Puhemies koputtaa] ja siksi suojaamme nyt riskiryhmiä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Muistutan jälleen tästä minuutista. — Ja vielä ministeri Kiuru.

16.24 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aina välillä käydään keskustelua siitä, onko koronassa kuitenkin kysymys yleisvaarallisesta taudista, ja haluan kyllä eduskunnalle sanoa, että meidän täytyy, niin kuin tässä jo todettiin, itse pitää huolta siitä, että jos kansainvälinen terveysalan suurimpien asiantuntijoiden joukko on päätenyt siihen, että koko maailmassa korona on julistettu yleisvaaralliseksi taudiksi, niin emme me voi täällä Suomessa ajatella, että me tietäisimme vielä enemmän ja ottaisimme täällä kantoja, jotka voivat aiheuttaa riskiä siinä, miten me epidemiaa hallitsemme. Me menemme näillä kansainvälisillä linjauksilla ja me pidämme huolta siitä, että teemme kaikkemme, että ihmisten terveyttä ja henkeä voidaan suojella, ja opimme koko ajan tästä viheliäisestä sairaudesta enemmän ja turvaamme siihen kansainväliseen tietoon, joka koko ajan kehittyy, ja olemme valmiita myös muuttamaan [Puhemies koputtaa] omia linjauksiamme sen pohjalta.

Kysymyksen käsittely päättyi.